

Av. Arb. Dr. Serhat ÇELEN

İDARENİN ELEKTRİK PİYASASINDAKİ SÖZLEŞMELERE MÜDAHALESİ

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	VII
ÖNSÖZ	IX
KISALTMALAR	XVII
GİRİŞ	1
1. ELEKTRİK KAMU HİZMETİ İLE ELEKTRİK PİYASASINA KAVRAMSAL VE TARİHSEL YAKLAŞIM.....	5
1.1.İdari işlevin Unsurları Olarak Kamu Hizmeti ve Kolluk Faaliyetleri	5
1.2.Klasik Kolluk Çeşitleri ve Kolluk Faaliyetinin Konusu Olarak Kamu Düzeni	16
1.2.1. Klasik Kolluk Çeşitleri.....	16
1.2.2. Kolluk Faaliyetinin Konusu Olarak Kamu Düzeni.....	17
1.3.Ekonomik Kamu Düzeni – Ekonomik Kamu Hizmeti – Ekonomik Kolluk Faaliyeti.....	19
1.3.1. Ekonomik Kamu Düzeni	19
1.3.2. Ekonomik Kamu Hizmeti.....	25
1.3.3. Ekonomik Kolluk Faaliyeti.....	28
1.3.3.1. Ekonomik kolluk faaliyetinin bir türü olarak düzenleme (regülasyon) ve denetleme işlevi.....	32
1.3.3.2. Düzenleme kavramı ve düzenleyici denetleyici kurumlar	33
1.4.İdari Sözleşmenin Tanımı ve Niteliği	38
1.5.Kamunun Sözleşmeye Müdahalesi.....	40
1.6.Elektrik Enerjisine İlişkin Bilgiler.....	43
1.6.1. Enerjinin Tanımı.....	43
1.6.2. Elektrik Enerjisinin Kaynakları ve Özellikleri	43
1.6.3. Hukuki Açıdan Elektrik Enerjisi.....	51
1.6.3.1. Elektriğin kamu hizmeti niteliği	52

1.6.3.2. Kamu hizmetinin temel ilkeleri ve görülüş usulleri doğrultusunda elektrik hizmeti.....	52
1.6.3.3. Türk elektrik piyasasındaki lisans türleri ve lisansa tabi faaliyetler	54
1.6.3.4. Elektrik hizmetinin dönüşümü.....	56
1.6.3.5. Piyasa katılımcılarının sorumlulukları ve sözleşme yapma zorunluluğu.....	62
1.7. Türk Elektrik Sektörünün Tarihsel Gelişimi	63
1.7.1. 4628 Sayılı Elektrik Piyasası Kanunu Öncesi Dönem	63
1.7.2. 4628 Sayılı Elektrik Piyasası Kanunu Dönemi.....	84
1.7.3. 6446 Sayılı EPK Dönemi	91
1.8. Elektrik Piyasasının Yapısı.....	93
1.8.1. Piyasa Yapısı ve Piyasa Tasarımı	93
1.8.2. Sektör Yapısının Belirlenmesi	94
1.8.3. Toptan Piyasa Modelleri	95
1.8.4. Türk Elektrik Piyasasının Yapısı, Toptan Satış Piyasası	96
1.8.4.1. Fiziksel Piyasalar.....	97
1.8.4.1.1. İkili Anlaşmalar Piyasası.....	97
1.8.4.1.2. Fiziksel elektrik piyasası faaliyetleri, EPIAŞ'ın kurulması.....	100
1.8.4.1.3. Spot piyasa olarak gün öncesi ve gün içi piyasası	101
1.8.4.1.3.1. Gün öncesi piyasası	101
1.8.4.1.3.2. Gün içi piyasası	103
1.8.4.1.4. Dengeleme ve yan hizmetler piyasası	103
1.8.4.1.4.1. Dengeleme güç piyasası.....	103
1.8.4.1.4.2. Yan Hizmetler Piyasası	105
1.8.4.2. Türev piyasalar	107
1.8.5. Perakende Satış Piyasası.....	109
2. ELEKTRİK PIYASASINDAKİ SÖZLEŞMELER VE İDARENİN MÜDAHALESİ.....	111
2.1. Elektrik Piyasasındaki Sözleşmeler.....	111

2.1.1. Elektrik Enerjisi Tedarik Sözleşmeleri	112
2.1.2. İkili Anlaşmalar	113
2.1.2.1. Tanımı, özellikleri, unsurları	113
2.1.2.2. İkili anlaşma türleri	116
2.1.2.2.1. Fiziki teslim içeren ikili anlaşmalar.....	116
2.1.2.2.2. Mali (Türev) ikili anlaşmalar	117
2.1.3. Dengeleme – Uzlaştırma Sistemi ve Piyasa Katılım Anlaşması	118
2.1.4. Perakende Satış Sözleşmesi	120
2.1.5. Yan Hizmet Anlaşması.....	121
2.1.6. Bağlantı ve Sistem Kullanım Anlaşmaları	122
2.1.6.1. Bağlantı ve sistem kullanım anlaşmalarının hukuki tanımı	122
2.1.6.2. Sistem kullanım anlaşmasının hukuki niteliği	124
2.1.6.3. Genel işlem şartları ve sistem kullanım anlaşması.....	145
2.2. İdarenin Elektrik Piyasasındaki Sözleşmelere Müdahalesi ve Bu Müdahaleden Kaynaklanan Hukuki Meseleler	148
2.2.1. Genel Olarak Türk Elektrik Piyasasının Denetimi ve İdarenin Müdahale Ettiği Sözleşmeler	148
2.2.2. EPDK tarafından elektrik piyasasındaki sözleşmelere yapılan müdahaleler	152
2.2.2.1. EPDK kararlarının sözleşmelere etkisi.....	152
2.2.2.2. İkincil mevzuat ve kurul kararlarının bağlayıcılığı.....	153
2.2.2.3. EPDK tarafından elektrik piyasasındaki sözleşmelere yapılan müdahale türleri.....	155
2.2.2.3.1. Mali hükümler bakımından müdahale türleri ..	155
2.2.2.3.1.1. Tarife değişikliği.....	155
2.2.2.3.1.2. Elektrik piyasasında düzenlenen tarifeler	157
2.2.2.3.1.3. İletim sistem kullanım bedelinin belirlenmesi.....	160
2.2.2.3.1.4. 2003'ten günümüze iletim sistemi sistem kullanım tarifelerinin hesaplanmasına ilişkin süreç.....	165

2.2.2.3.1.5. Elektrik üretim şirketleri tarafından açılan 3575 ve 3689 sayılı EPDK kurul kararlarının iptali talepli dava ve Danıştay'ın ret gerekçesi.....	175
2.2.2.3.1.6. Geri ödemeye esas gerçekleşen yatırım tutarı tespit metodolojisi	180
2.2.2.3.1.7. Perakende satış hizmet bedeli bakımından müdahale	185
2.2.2.3.2. Mali hükümler dışındaki hükümlere müdahale örnekleri.....	187
2.2.2.3.2.1. Üretim faaliyetinde bulunan şirketlerin imzaladığı sözleşmelere müdahale örnekleri	187
2.2.2.3.2.2. İletim faaliyetinde bulunan şirketlerin imzaladığı sözleşmelere müdahale örnekleri	187
2.2.2.3.2.3. Dağıtım faaliyetinde bulunan şirketlerin imzaladığı sözleşmelere müdahale örnekleri	188
2.2.2.3.2.4. Görevli tedarik faaliyetinde bulunan şirketlerin imzaladığı sözleşmelere müdahale örnekleri	188
2.2.2.3.2.5. Toptan satış faaliyetinde bulunan şirketlerin imzaladığı sözleşmelere müdahale örnekleri	188
2.2.2.3.2.6. Şebekeye Erişim Bakımından Müdahale .	189
2.2.3. ETKB tarafından elektrik piyasasındaki sözleşmelere yapılan müdahaleler	195
2.2.4. TEİAŞ tarafından elektrik piyasasındaki sözleşmelere yapılan müdahaleler	201
2.2.5. Rekabet kurumu tarafından elektrik piyasasındaki sözleşmelere yapılan müdahaleler.....	204
2.2.6. SPK tarafından elektrik piyasasındaki sözleşmelere yapılan müdahaleler	206

2.3.Elektrik Piyasası ve İdarenin Elektrik Piyasasındaki	
Sözleşmelere Müdahalesi Bakımından Alman Hukuku	206
2.3.1. Elektrik Piyasasının Tarihi Gelişimi ve Yapısı.....	206
2.3.2. Anayasal Çerçeve	209
2.3.3. Kanuni ve İdari Erkler, İlgili DDK ve Yetkileri	211
2.3.4. Alman Hukukunda İdarenin, Elektrik Piyasasındaki	
Sözleşmelere Müdahalesinden Kaynaklanan Sorunlar:	
Hukuki Kesinlik Sorunu ile Mali ve Hukuki Geçmişe	
Dönük Sonuç Doğurma	216
2.3.4.1. Alman hukukunda maliyet regülasyonu	223
2.3.4.1.1. Alman hukukunda maliyet regülasyon	
türleri olarak şebeke ücretinin belirlenmesi	
ve onaylanması ile bunlardan kaynaklanan	
hukuki sorunlar	228
2.3.4.1.1.1. Alman idare hukuku açısından	
belirlenme ve onaylanma işlemleri, bu	
işlemlerin EnWG ve VwVfG ile ilişkileri..	228
2.3.4.1.1.2. Alman hukukunda şebeke ücretinin	
belirlenmesi ve onaylanmasıyla ilgili	
hukuki sorunlar	230
2.3.4.1.1.2.1. Geçici onay sorunu	231
2.3.4.1.1.2.1.1. Alman idare hukuku ve	
EnWG madde 23 (a) 3. ve 4.	
fıkraları bağlamında başvuru	
evrakının eksiksiz olması	232
2.3.4.1.1.2.1.2. Geçici onayın geri alınabilmesi.	236
2.3.4.1.1.2.1.3. Geçici onayın neden olduğu	
hukuki belirsizlik	239
2.3.4.1.1.2.1.4. Onayın geçici geçerliliği.....	241
2.3.4.1.1.2.1.4.1.İlk Durum.....	241
2.3.4.1.1.2.1.4.2.Onayın gerçek geçmişe	
dönük etkisi.....	243
2.3.4.1.1.2.1.4.3.Mali geçmişe dönük etki	
sorunu: “Ek Gelir Kesintisi” .	250

2.4. Elektrik Piyasası ve İdarenin Elektrik Piyasasındaki Sözleşmelere Müdahalesi Bakımından Amerikan Hukuku	261
2.4.1. Elektrik Piyasasının Tarihi Gelişimi.....	261
2.4.2. Kanuni ve İdari Erkler, İlgili DDK ve Yetkileri	263
2.4.3. Amerikan Hukukunda İdarenin Elektrik Piyasasındaki Sözleşmelere Müdahalesinden Kaynaklanan Sorunlar: Adil ve Makul Olma, Kamu Yararı Ölçütlerinin Soyutluğu ve Sınırları.....	265
2.5. İdarenin Elektrik Piyasasındaki Sözleşmelere Müdahalesinden Kaynaklanan Sorunlar Bakımından Türk, Alman ve Amerikan Hukuk Sistemlerinin Karşılaştırılması.....	270
2.6. İdarenin Elektrik Piyasasındaki Sözleşmelere Müdahalesinden Kaynaklanan Hukuki Meselelerle İlgili Muhtemel Çözüm Yolları	274
2.6.1. Görevli Yargı Yolunun Belirlenmesi.....	274
2.6.2. İvedi Yargılamaya İlişkin Olarak 2577 Sayılı Kanun’a Madde Eklenmesi	275
2.6.3. Davaya Zorunlu Müdahale	276
2.6.4. Sözleşmelerde Ortak Yönetim Komitesi (Joint Management Committee) (“JMC”) /Ortak Yönetim Kurulu (Joint Steering Committee) (“JSC”) Öngörülmesi.....	277
2.6.5. Adil ve Makul Olma ve Kamu Yararı Ölçütlerinin Bir Arada Kullanılması	279
2.6.6. Sözleşmelere Tarife ya da Metodoloji İptal Edildiğinde Mali Hükümlerin Akıbetine Dair Madde Yazılması	280
2.6.7. Türev piyasalar ve türev anlaşmalar yoluyla zorunlu hedge yöntemi.....	281
SONUÇ	283
KAYNAKÇA.....	289